

PSYKIATRIIN 50 ÁR

ØKISPSYKIATRI:
PSYKIATRI Á HJÓLUM

Síðani 2007 hava føroyskir borgarar havt møguleikan at fáa viðgerð heima heldur enn inni á psykiatriska deplinum. Tilboðið verður nevnt Økispsykiatri og hevur havt við sær, at alsamt longri er millum innleggjarnar

Økispsykiatri er eitt tilboð til borgarar, sum hava verið í samband við Psykiatriska depilin, men sum kunnu klára seg við at vera heima.

Økini eru fyri tað mesta býtt eftir somu økjum, sum Heimtænastan er, og sum vit samstarva nógv við. Vit taka okkum av samrøðunum og servitanini innan psykiatri, meðan Heimtænastan gevur heilivágin og stendur fyri likamligu røktini, um hon krevst, greiðir Maibritt Sira Jacobsen frá.

Hon er ein av teimum 13 starvsfólkunum, ið arbeiða innan Økispsykiatriina. Hon hevur eisini nógvar royndir innan psykiatri, og hevur hon millum annað arbeitt við ungum við sálarligum avbjóðingum í Íslandi.

Maibritt starvast í Eysturoyarøkinum, sum hevur skrivstovu í Heilsumiðstöðini í Runavík, og hennara toymi dekkar ein stóran part av Eysturoynni. Arbeiðsuppgávan hjá Økispsykiatriini er bæði at fara út til borgarar, sum hava verið í samband við Psykiatriska depilin og hava tørv á uppfylging, men eisini at fara út til borgarar, sum eru ávístir til Økispsykiatriina uttan at hava verið innlagdir á psykiatrisku deild.

Mannagongdin er tann, at borgarin setir seg í samband við kommunulæknan, sum síðani ávísir hann til Psykiatriska depilin. Serlæknin á Psykiatriska deplinum metir síðani um, hvat er besta tilboðið til borgaran, og um mett verður, at borgarin skal hava økispsykiatri, fáa vit boð um tað.

Stuðul og hjálp

Tá Økispsykiatriin fær boð um at fara út til ein borgara, fara tær avstað skjótast til ber, og tær fara altíð tvær saman.

Tað er av fleiri orsøkum. Fyri tað fyrsta síggja fyra eygu jú betri enn tvey, og so er tað týðningarmikið, at borgarin sær okkum báðar, sum skulu vera um hann. Vit hava eina samrøðu, har vit samla inn vitan um borgaran við at seta teimum eina røð av spurningum um teirra sjúku-eyðkenni, teirra bakgrund, uppvøkstur, arbeiði, inntøkmøguleikar, hvussu tey kropsliga eru fyri osfr.

Roynt verður at seta nøkur mál fyri sjúklingin, sum kann vera alt frá onkrum grundleggjandi máli í gerandisdegnum til okkurt høgt persónligt mál.

Skulu tey eitt nú hava forsorgarhjálp ella eina sjúkrumelding, kunnu vit hjálpa til við tí. Tá hjálpa vit teimum við at savna neyðugu skjøluni, um tey ikki megna tað sjálvi.

Tá starvið inniber at koma inn til fólk, slepst ikki undan at ein kemur borgaranum sera nær.

Onkur, vit koma inn til, hava ongantið fingið viðgerð. Tá kann sjúkan hava gjørt tey so illa fyri, at tey hava mist fleiri førleikar. Og tá má ein vera áhaldin og royna at hjálpa viðkomandi í gongd aftur. Er trupulleikin t.d. at tey ikki matgera longur, kunnu vit leggja lag á við at gera innkeypsslista saman við teimum, fara við teimum at keypa inn og vegleiða teimum víðari í gongdini.

Tað sosiala lívið er kanska eisini horvið, og í summum førum hevur borgarin mist sambandið við síni nærmastu.

Tað kann eisini verða ein uppgáva fyri okkum at hjálpa til við at finna samband við tey nærmastu. At finna út av, hvønn tey plagdu at hava samband við, og hvønn tey vilja hava samband við frameftir. Tað er ikki altíð so lætt. Men tað plagar at batna, tá tey koma í viðgerð.

Fólk eru meir avslappað heima, og tí er tað gott at koma út í heimini hjá fólki. Tá sær ein eisini borgaran á fleiri mátar, enn tá tey sita í einum viðtalurúmi. Tú fært eina kenslu av teirra áhugamálum og sært

betri, hvussu tey eru fyri. Tú ert í nærumhvørvinum hjá borgaranum og kanst spyrja nærri inn til tað ymiska. Men tú kemur sum gestur, og tað skal man ikki gloyma.

Tey avvarðandi eru týðningarmikil

Eftir fyrstu vitjanina hjá Økispsykiatriini avtala Maibritt og starvsfelagin, hvør skal vera kontaktpersónur hjá borgaranum, og saman leggja tær eina ætlan fyri borgaran. Tað kann vera ymiskt frá borgara til borgara, hvør tørvurin er, hvussu hann er fyri og hvønn kunnleika hann hevur til psykiatriina. Summi fáa 10 samtalar, summi gerast frísk, meðan onnur fara í bólkar inni á deplinum fyri júst teirra diagnosur. Onnur hava tørv á sambandi javnan.

Fleiri hava verið innløgð, meðan onnur kanska bert hava verið til samrøðu. Onnur hava fyri fyrstu ferð fingið staðfest tunglyndi. Tað kunnu eisini vera borgarar við fleiri diagnosum. Alt eftir hvussu støðan er, leggja vit eina ætlan, sum samsvarar við hvussu borgarin hevur tað, og út frá tí meta

vit um tørvin á vitjanum. Tað kunnu vera uppfylgjandi samrøður viðvíkjandi heilivági og fyrirbyrging av afturstigi. Er talan um afturstig, mugu vit hyggja eftir, um tað vóru nøkur tekin í upptaktini, soleiðis at vit kunnu fyrirbyrgja fleiri afturstigum.

Tey avvarðandi eru sum oftast við til hesa samrøðuna, um borgarin ynskir tað. Til samrøðuna um afturstig, verður avtala gjørd um, um hvør av teimum avvarðandi skal samstarva við Økispsykiatriina, um støðan versnar, og borgarin sjálvur ikki megnar tað. Tey avvarðandi eru týðningarmikil partur í viðgerðini av sálarsjúkum, men tað er altíð borgarin, ið avgerð, hvønn avvarðandi hann ynskir at

